

No: 1855 – Menş e Adı

GÖKOVA SUSAMI

Tescil Ettiren

MUĞLA TİCARET VE SANAYİ ODASI

Bu coğrafi iş aret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 14.01.2022 tarihinden itibaren korunmak üzere 07.05.2026 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 1855
Tescil Tarihi	: 07.05.2026
Başvuru No	: C2022/000014
Başvuru Tarihi	: 14.01.2022
Coğrafi İşaretin Adı	: Gökova Susamı
Ürün / Ürün Grubu	: Susam / İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar
Coğrafi İşaretin Türü	: Menşe adı
Tescil Ettiren	: Muğla Ticaret ve Sanayi Odası
Tescil Ettirenin Adresi	: Muslihittin Mah. Şehit Yrb. Alim Yılmaz Cad. No: 3 Mentеше MUĞLA
Coğrafi Sınır	: Muğla ili Ula ilçesi Aşağı Gökova Havzası olarak bilinen Akyaka, Gökova, Yeşilova, Ataköy, Akçapınar, Şirinköy, Çıtlık, Gökçe, Elmalı, Portakallık, Karabörtlen ve Örnekköy Köyleri
Kullanım Biçimi	: Gökova Susamı ibareli aşağıda belirtilen logo ve menşe adı amblemi, ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde yer alır. Ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılmadığında, Gökova Susamı ibareli aşağıda belirtilen logo ve menşe adı amblemi, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Gökova Susamı; latince ismi *Sesamum Indicum* olan türde, içerdiği yağ bakımından zengin, dik büyüyen tek yıllık bir bitkidir. Diğer susamlarla karşılaştırıldığında ham halinde bile kavrulmuş susam rengi olan sarı rengi dolayısıyla bölgede Gökova Sarısı olarak da anılmasına neden olur. Gökova Susamı genellikle tahin, tahin helvası ve simit gibi ürünlerin üretiminde bileşen olarak kullanılır.

Gökova Susamı tanesi eliptik yapıdadır. Uç tarafına doğru bir çıkıntısı, arka tarafında da bir çukurluğu bulunur. Üst ve alt tarafları düzdür. Diğer kenarları çok ince ve eğilimlidir.

Gökova Havzasında yetiştirilen Gökova Susamı coğrafi sınırda yetiştirme dönemi olan mayıs-eylül ayları arasında bölgenin gece-gündüz sıcaklık farkının az olması sayesinde üretimdeki verimlilik oldukça yüksektir. Gökova Körfezinin iyotlu rüzgârının etkisiyle yoğun bir susam aromasına sahiptir. Sulama ve gübreleme yapılmadan yetiştirilir.

1910 yılına ait salnamelerde, yörede yetiştirilen susamların ihraç edildiği bilgisine ulaşılabilmektedir. Uzun yıllar boyunca üretilen Gökova Susamı yöre halkının tarım faaliyetleri arasında önemli yer tutar.

Gökova Susamının toplam yağ oranı ve kül oranı düşüktür. Toplam yağ oranı düşük olmasına rağmen yüksek omega-3, omega-6 ve omega-9 yağ asitleri oranlarına sahiptir. Ayrıca Gökova Susamının doymuş yağ asitlerin oranı da % 19 - 20 ile oldukça yüksektir. Ayrıca protein oranı da yüksektir.

Tablo 1. Gökova Susamının Bazı Özellikleri

Özellik	Değer
Dane uzunluğu (mm)	3,1 - 3,38
Dane genişliği (mm)	1,6 - 1,88
Dane rengi	Sarı
Nem miktarı (%)	2,30 - 4,03
Yağ miktarı (%)	41,4 - 44,2
Toplam doymuş yağ asidi (%)	19,08 - 19,95
Toplam doymamış yağ asidi (%)	80,3 - 80,8

Protein miktarı (%)	15,5 - 16,2
Toplam karbonhidrat (%)	5,10 - 5,35
Kül oranı (%)	3,2 - 3,6

Üretim Metodu:

Gökova Susamı yetiştirilirken sıkı killi topraklar hariç diğer topraklarda sorunsuz yetişir. Ayrıca toprakta su göllenmemesi gerekir, yani tarlanın drenajı iyi olmalıdır. Gökova Susamı tohumları dekar başına 150 - 500 g olarak elle serpmeye veya makine ile ekilebilir. Tohumlar arası mesafeye yaklaşık 10x10 cm veya 15x15 cm olabilir. Ekildikten sonra sulama yapılmaz. Sadece yabancı otlarla mücadele için ara çapa yapılır.

Ekim:

Toprak sonbahar ve kış aylarında sürülür. Mayıs ayında veya haziranın ilk haftasında ekim yapılır. Bir önceki yıl tohumluk olarak ayrılan susam ekim yöntemine göre tarlaya serpilir. Toprak üzeri sürülünerek tohumların toprakla örtülmesi sağlanır. Ekilen tohumlar 7 - 10 gün içinde çimlenir. Ekimden yaklaşık 30 gün sonra bitki boyu yaklaşık 5 - 10 cm uzunluğa eriştiğinde yabancı ot çapası yapılır. Bitki gelişme döneminde dallanır boylanır ve çiçek açarak kapsülleri oluşmaya başlar. Arazinin durumuna göre yetişkin bitki boyu 60 - 150 cm aralığında olur.

Hasat ve Harman:

Gökova Susamı ağustos-eylül aylarında hasat edilir. Bitkilerin yaprak ve kapsüllerinin sararması, yapraklarının kısmen dökülmesi, çiçeklenmenin durması, alt kapsüller elle kırılılabildiği zaman renklerinin kahverengiye dönmesi bitkinin sökülme zamanının geldiğini gösterir. Söküm elle yapılır. Ekim ile sökülme arası en az 90 gün olmalıdır. Sökülen bitkiler, baş kısımları yukarı gelecek şekilde, halk dilinde gümül olarak adlandırılan piramit şeklinde kümelemeler halinde toplanır. Hava durumuna göre 18 - 21 gün bu şekilde bekletilir. Yere serilen örtü üzerinde gümüller elle silkilerek susamlar açığa çıkartılır. Örtü üzerinde biriken susam taneleri uygun eleklerle doğal esintiden de yararlanarak halk dilinde savrulma olarak bilinen yöntemle bitki yaprak ve kapsülleri ayrılır. Elde edilen susamlar çuvallanarak satış için serin ve rutubetsiz bir ortamda depolanır. Gümüller kuruduktan sonra ters çevrildiğinde kendiliğinden dökülen ve daha iri taneli olan susam taneleri bir sonraki yılın ekimi için tohumluk olarak ayrılır.

Denetleme:

Denetim, Muğla Ticaret ve Sanayi Odası koordinatörlüğünde Ula İlçe Tarım Müdürlüğü, Ula Ziraat Odası, Ula Belediye Başkanlığı ve Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinden ürün konusunda uzman birer kişinin katılımıyla 3 kişiden oluşan denetim mercii tarafından yılda iki defa yapılır, ihtiyaç duyulduğunda ve/veya şikâyet üzerine her zaman yapılabilir.

1. denetim tohumluk ve arazi seçimi için ekim dönemi olarak bilinen mayıs-haziran aylarında yapılır.
2. denetim ise hasat sonrası eylül-ekim aylarında yapılır.

Denetime esas kriterlere aşağıdaki gibidir.

- Ürünün yetiştirildiği coğrafi alan uygunluğu
- Kullanılan tohumluk, yetiştirilme şekli, ekimi ya da hasat şeklinin uygunluğu
- Gerekli görülen hallerde ayırt edici özelliklerde belirtilen yağ, protein, kül ve enerji oranının analiz edilmesi
- Gökova Susamı ibareli logonun ve menşee adı amblemi kullanımının uygunluğu.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.